

29 Ιουνίου, 1995

ΠΙΚΗΣ, Πρόεδρος, ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ, ΚΟΥΡΡΗΣ, ΠΑΠΑΔΟΠΟΥ-
ΛΟΣ, ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΗΣ, ΝΙΚΗΤΑΣ, ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ, ΑΡΤΕΜΗΣ, ΚΩΝ-
ΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ, ΝΙΚΟΛΑΟΥ, Δ/στές]

ANNA ΝΙΚΟΛΑΟΥ,

Αιτήτρια,

v.

ΚΩΣΤΑ ΚΟΣΑΡΗ Ή ΚΟΣΙΑΡΗ ΚΑΙ ΑΛΛΟΥ,

Καθ' ων η Αίτηση.

(Παραπομπή Αρ. 299).

-
- Συνταγματικότητα νομοθεσίας — Συνταγματικότητα του Άρθρου 67(2) του περί Δημοσίας Υπηρεσίας Νόμου του 1990 (Ν. 1/90) — Συνάρτηση του παραδεκτού της μαρτυρίας προς τον νόμο, από το Άρθρο 30.3(γ) του Συντάγματος — Παραχώρηση προνομίου μη προσαγωγής μαρτυρίας δυνάμει του Άρθρου 67 (2) του περί Δημοσίας Υπηρεσίας Νόμου του 1990 (Ν. 1/90), δεν προσκρούει στην αρχή της ισότητας που θεμελιώνει το Άρθρο 28 του Συντάγματος.* 5
- Μαρτυρία — Αποκλεισμός μαρτυρίας — Άρθρο 67(2) του περί Δημοσίας Υπηρεσίας Νόμου του 1990 (Ν. 1/90), δεν θεμελιώνει απ' εαυτού κανόνα αποκλεισμού της μαρτυρίας που προσδιορίζει, αλλά δικαίωμα διεκδίκησης προνομίου μη προσαγωγής της.* 10
- Η συνταγματικότητα του Άρθρου 67(2) του περί Δημοσίας Υπηρεσίας Νόμου του 1990 (Ν. 1/90), το οποίο παρέχει προνόμιο άρνησης προσαγωγής μαρτυρίας υπό ορισμένες προϋποθέσεις ήταν το ζήτημα που παρέπεμψε το Οικογενειακό Δικαστήριο Λεμεσού στο Ανώτατο Δικαστήριο. Τα ερωτήματα είχαν εγερθεί κατά την εκδίκαση της Αίτησης Αρ. 9/90 και συνίσταντο, πρώτον κατά πόσο το Άρθρο αυτό αντίκειται προς το Άρθρο 30.3(γ) του Συντάγματος το οποίο προβλέπει ότι κάθε διάδικος έχει το δικαίωμα να προσάγει ή να προκαλεί την προσαγωγή των μέσων αποδείξεως και να εξετάζει μάρτυρες συμφώνως τω νόμο και δεύτερον, αν προσκρούει στα Άρθρα 28.1 του Συντάγματος που κατοχυρώνει την ισότητα ενώπιον του νόμου και 28.2 που αποκλείει κάθε μορφή διάκρισης.* 15
20
25

Αποφασίστηκε, ότι:

- 5 (1) Το Άρθρο 30.3(γ) του Συντάγματος συναρτά το παραδεκτό της μαρτυρίας, με το νόμο. Μαρτυρία γίνεται παραδεκτή εφόσον συνάδει με το δίκαιο της απόδειξης και γενικότερα τις αρχές που διέπουν την αποδοχή μαρτυρίας στη συγκεκριμένη περίπτωση.
- 10 (2) Το Άρθρο 67(2) του περί Δημοσίας Υπηρεσίας Νόμου του 1990 (Ν. 1/90) δε θεμελιώνει αφ' εαυτού κανόνα αποκλεισμού της μαρτυρίας την οποία προσδιορίζει, αλλά δικαίωμα για τη διεκδίκηση προνομίου μη προσαγωγής της. Δεν προσκρούει ούτε αντίκειται στις διατάξεις του Άρθρου 30.3(γ) του Συντάγματος, διότι δε θεμελιώνει κανόνα αποκλεισμού της μαρτυρίας στην οποία αναφέρεται.
- 15 (3) Το Άρθρο 67(2) του περί Δημοσίας Υπηρεσίας Νόμου του 1990 (Ν. 1/90) δεν παραβιάζει την αρχή της ισότητας ούτε εισάγει διακρίσεις που θα μπορούσαν να προσβάλουν τις αρχές που θεμελιώνει το Άρθρο 28 του Συντάγματος.

20 *Γνωμάτευση του Ανωτάτου Δικαστηρίου ως ανωτέρω.*

Αναφερόμενες προθέσεις:

- 25 *Police v. Ekdotiki Eteria (1982) 2 C.L.R. 63,*
Conway v. Rimmer [1968] 1 All E.R. 874,
D. v. NSPCC [1977] 1 All E.R. 589,
 30 *Evans v. Chief Constable of Surrey Constabulary [1989] 2 All E.R. 594.*

Παραπομπή.

- 35 Παραπομπή από το Οικογενειακό Δικαστήριο Λεμεσού (Σεργίδης, Δ) βάσει του Άρθρου 144.1 του Συντάγματος με την οποία καλείται το Ανώτατο Δικαστήριο να αποφασίσει για τη συνταγματικότητα του Άρθρου 67(2) του περί Δημοσίας Υπηρεσίας Νόμου του 1990 (Ν. 1/90).

40

A. Ευτυχίου, για την Αιτήτρια.

K. Χατζηπιέρας, για τον Καθ' ου η αίτηση 1.

Α. Λουκαΐδης, Βοηθός Γενικός Εισαγγελέας, για τον Καθ' ου η αίτηση 2.

Cur. adv. vult.

5

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ: Τη Γνωμάτευση του Δικαστηρίου θα δώσει ο Γ.Μ. Πικής, Π.

ΠΙΚΗΣ, Π.: Τα ακόλουθα ζητήματα αντισυνταγματικότητας νόμου ηγέρθησαν κατά την εκδίκαση της Αίτησης Αρ. 9/90 και παραπέμφθηκαν, βάσει του Άρθρου 144.1 του Συντάγματος, από το Οικογενειακό Δικαστήριο Λεμεσού στο Ανώτατο Δικαστήριο, για να αποφασίσει επ' αυτών, βάσει του Άρθρου 144.2 του Συντάγματος:-

10

1. Κατά πόσο το Άρθρο 67(2) του περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμου του 1990 (Ν. 1/90) αντίκειται προς τις διατάξεις του Άρθρου 30.3(γ) του Συντάγματος, το οποίο προβλέπει ότι κάθε διάδικος έχει το δικαίωμα "να προσάγη ή να προκαλή την προσαγωγή των μέσων αποδείξεως και να εξετάζη μάρτυρας συμφώνως τω νόμω".

15

20

2. Κατά πόσο το Άρθρο 67(2) του (Ν. 1/90) αντίκειται προς τις διατάξεις του Άρθρου 28.1 του Συντάγματος, το οποίο κατοχυρώνει την ισότητα ενώπιον του νόμου και την ίση προστασία και μεταχείριση των πολιτών από το νόμο, και του Άρθρου 28.2 του Συντάγματος, το οποίο αποκλείει κάθε μορφή διάκρισης, η οποία πλήττει την υπόσταση του ατόμου.

25

Πριν την παραπομπή του θέματος, το Οικογενειακό Δικαστήριο έκρινε, σε ενδιάμεση απόφασή του, ότι, εφόσον η αρμόδια Δημοσιούπαλληλική Αρχή αποφάσισε, μετά από γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα, ότι η προσαγωγή (ως μαρτυρίας) του συγκεκριμένου εγγράφου (έκθεση των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας) αντίκειται προς το δημόσιο συμφέρον, αποκλείεται η κατάθεσή του ως μαρτυρίας.

30

35

Αφού ακούσαμε τα μέρη και εξετάσαμε το παραπεμφθέν θέμα, η απόφασή μας και οι λόγοι που τη στοιχειοθετούν είναι:-

(α) Ασφαλής υπόθεση κατά την κρίση της συνταγματικότητας νόμου είναι ότι, κατά τη θεσμοθέτηση κανόνα δικαίου, ο νομοθέτης έχει υπόψη το Σύνταγμα και νομοθετεί μέσα στο πλαίσιο της τάξης που καθιερώνει. Απόρροια αυτού του ερμηνευτικού αξιώματος είναι ότι, εφόσον το λεκτικό

40

νόμου δύναται να συμβιβαστεί με τις συνταγματικές διατάξεις, υιοθετείται εκείνη η ερμηνεία η οποία τον εναρμονίζει με αυτές - (βλ. *Police v. Ekdotiki Eteria* (1982) 2 C.L.R. 63).

5

(β) Το Άρθρο 30.3(γ) του Συντάγματος, προσαρμοσμένο στις διατάξεις του Άρθρου 6(δ) της Ευρωπαϊκής Συνθήκης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, κατοχυρώνει το δικαίωμα διαδίκου να προσαγάγει μαρτυρία για την απόδειξη ή υποστήριξη της υπόθεσής του. Το δικαίωμα αυτό αποτελεί πτυχή και αναπόσπαστο μέρος της έννοιας της δικαίας δίκης - (βλ. "The Application of the European Convention on Human Rights", by J.E.S. Fawcett, σελ. 194-198).

10

15

(γ) Το Άρθρο 30.3(γ) δεν εξασφαλίζει δικαίωμα προσαγωγής μαρτυρίας ανεξάρτητα από το παραδεκτό της μαρτυρίας κατά το νόμο. Αντίθετα, συναρτά το παραδεκτό της μαρτυρίας με το νόμο. Μαρτυρία γίνεται παραδεκτή, εφόσο συνάδει με το δίκαιο της απόδειξης και, γενικότερα, τις αρχές που διέπουν την αποδοχή μαρτυρίας στη συγκεκριμένη υπόθεση.

20

25

(δ) Το Άρθρο 67(2) του Ν. 1/90 έχει ως λόγο τη στοιχειοθέτηση προνομίου για τη μη προσαγωγή επίσημου εγγράφου ως μαρτυρίας σε δίκη, εφόσο συντρέχουν οι προϋποθέσεις που τίθενται από τις πρόνοιές του. Δε θεμελιώνει, αφ' εαυτού, κανόνα αποκλεισμού της μαρτυρίας την οποία προσδιορίζει, αλλά δικαίωμα για τη διεκδίκηση προνομίου για τη μη προσαγωγή της. Το εισαγωγικό μέρος του Άρθρου 67(2) "τηρουμένων των διατάξεων οποιουδήποτε άλλου νόμου, ...", αφ' εαυτού, υποδηλώνει ότι ο νομοθέτης δεν απέβλεπε στη θεσμοθέτηση κανόνα αποκλεισμού της μαρτυρίας. Όπως σε άλλους τομείς της κρατικής λειτουργίας, π.χ. κρατική ασφάλεια, το συμφέρον του δημοσίου για τη μη προσαγωγή της μαρτυρίας αντισταθμίζεται με τα συμφέροντα της δικαιοσύνης στη συγκεκριμένη υπόθεση. Και, εφόσον κριθεί ότι το συμφέρον της δικαιοσύνης επιβάλλει την προσαγωγή του εγγράφου, αυτό κατατίθεται ως μαρτυρία προς διασφάλιση των συμφερόντων της δικαιοσύνης - (βλ., μεταξύ άλλων, *Conway v. Rimmer* [1968] 1 All E.R. 874· *D. v. NSPCC* [1977] 1 All E.R. 589· *Evans v. Chief Constable of Surrey Constabulary* [1989] 2 All E.R. 594).

30

35

40

Διαπιστώνουμε ότι το Άρθρο 67(2) του Ν. 1/90 δε θεμελιώ-

νει κανόνα αποκλεισμού της μαρτυρίας στην οποία αναφέρεται και, κατά συνέπεια, δεν προσκρούει, ούτε αντίκειται, στις διατάξεις του Άρθρου 30.3(γ) του Συντάγματος.

- (ε) Δυσκολευόμεθα να διακρίνουμε οποιαδήποτε, έστω και απομακρυσμένη, πιθανότητα αντίθεσης του Άρθρου 67(2) προς τις διατάξεις του Άρθρου 28. Το Άρθρο αυτό του νόμου δεν παραβιάζει την αρχή της ισότητας, ούτε προβαίνει σε οποιεσδήποτε διακρίσεις που θα μπορούσαν να προσβάλουν τις αρχές που θεμελιώνει το Άρθρο 28.2 του Συντάγματος. 5
10

Η απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου διαβιβάζεται στο Οικογενειακό Δικαστήριο Λεμεσού, βάσει του Άρθρου 144.2 του Συντάγματος. 15

Γνωμάτευση ως ανωτέρω.